

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД  
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»  
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЦЕНТР НАУКОВОГО РОЗВИТКУ

МАТЕРІАЛИ  
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ  
КОНФЕРЕНЦІЇ

**«РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА  
УКРАЇНИ ТА РОЗВИТОК  
СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ:  
ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ»**

*21-22 квітня 2017 р.*

м. Ужгород

пільної небезпеки діяння. Враховуючи співвідношення основних покарань у основних та привілейованих складах злочинів, можна, узагальнити, що максимальний вид та міра покарання у привілейованих складах злочинів із конструкцією «публічні заклики» повинна дорівнювати  $\frac{1}{2}$  мінімальної межі найсуворішого виду покарання, яке передбачено за основний склад злочину.

### **Література:**

1. Мошняга Л.В. Кримінальна відповідальність за злочини проти конституційних основ національної безпеки України: автореферат дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Л. В. Мошняга. – Х, – 2011. – 20 с.

2. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. – 2-е вид. перероб. та доп. / за заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. – К.: Дакор, 2008. – 1428 с.

## **КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ПОЛІТИКА РЕСПУБЛІКИ ТАДЖИКИСТАН В СФЕРІ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ЯДЕРНОЇ ЗБРОЇ**

**Загурський О. Б.**

*кандидат юридичних наук,*

*доцент кафедри гуманітарних і фундаментальних дисциплін*

*Івано-Франківського навчально-наукового інституту менеджменту*

*Тернопільського національного економічного університету*

*м. Івано-Франківськ, Україна*

Добування урану в північному Таджикистані було розпочато в роки Другої світової війни. Гірничо-хімічний комбінат був створений в м. Чкаловськ в 1945 р. Саме тут було добуто і перероблено уран для першої радянської атомної бомби. По мірі виснаження місцевих родовищ сировина для переробки завозилася з Узбекистану, Казахстану, Киргизії та інших республік СРСР. Добування урану в регіоні була припинена в 80-ті роки минулого століття.

На сьогоднішній день радіоактивні відходи з старих радянських родовищ на території Таджикистану загрожують екології Узбекистану і Казахстану. Європейська економічна комісія ООН рекомендувала таджицькій владі залучити засоби міжнародних донорів для ліквідації радіоактивних відходів, а також створити при міністерстві охорони здоров'я центр радіаційної безпеки [1].



В Республіці Таджикистан приведено у відповідність національне законодавства на основі прийнятих угод і конвенцій щодо заборони виробництва зброї масового знищення, запасам бактеріологічної (біологічної) зброї, поширення ядерної зброї, радіоактивних речовин, зберігання і використання хімічної зброї, а також їх знищення, в Кримінальний кодекс Республіки Таджикистан внесені зміни і доповнення.

До того ж, в Республіці Таджикистан заборонено виробництво, переробку, застосування і зберігання вибухових і радіоактивних речовин, а також речовин, які випромінюють радіацію, біологічної, хімічної і ядерної зброї [1].

Кримінально-правові норми, які передбачають кримінальну відповідальність за застосування зброї масового знищення містяться в Розділі XV «Злочини проти миру і безпеки людства» Кримінального кодексу Республіки Таджикистан: (Глава 34. Злочини проти миру і безпеки людства). Сюди слід віднести: виробництво і розповсюдження зброї масового знищення (каране створення, виробництво, придбання, зберігання, транспортування, пересилка або збут ядерної, нейтронної, хімічної, біологічної (бактеріологічної), кліматичної, а також іншого виду масового знищення, забороненого міжнародним договором, а рівнозначно передача будь-якій державі, яка не володіє ядерною зброєю, вихідного або спеціального матеріалу, який розщеплюється, технологій або які завідомо можуть бути використані для створення зброї масового знищення або необхідних для його виробництва компонентів, які заборонені міжнародним договором) («виробництво або розповсюдження зброї масового знищення» ст. 397)»; застосування ядерної, нейтронної, хімічної, біологічної, (бактеріологічної), кліматичної або іншої зброї масового знищення з метою знищення людей і навколишнього природного середовища («біоцид» ст. 399) [2].

Кримінальне законодавство Республіки Таджикистан передбачає покарання за: незаконне володіння, використання, придбання, збут, зберігання, транспортування, передача або руйнування радіоактивних матеріалів; крадіжку радіоактивних матеріалів; незаконне використання радіоактивного матеріалу, пристрою або ядерного об'єкта; умисні дії проти безпеки ядерної установки; незаконне виготовлення ядерного вибухового пристрою або пристрою, що випромінює радіацію; незаконне перевезення вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, біологічної, хімічної або ядерної зброї на борту водного, повітряного судна або наземним транспортом; незаконне використання або скидання з судна або стаціонарної платформи, яка розташована на континентальному шельфі, вибухових речовин, біологічної, хімічної або ядерної зброї, небезпечних і шкідливих речовин; незаконне придбання, передача, збут, зберігання транспортування або носіння ядерної, хімічної, біологічної (бактеріологічної) або інших видів зброї масового знищення або матеріалів або обладнання, які можуть

бути використані при створенні зброї масового знищення; неналежне виконання обов'язків щодо охорони ядерної, хімічної, біологічної (бактеріологічної) або інших видів зброї масового знищення або матеріалів або обладнання, які можуть бути використані при створенні зброї масового знищення.

Варто зауважити, що кримінальне законодавство Республіки Таджикистан єдине на пострадянському просторі, яке передбачає кримінальну відповідальність за біоцид, під яким слід розуміти «застосування ядерної, нейтронної, хімічної, біологічної (бактеріологічної), кліматичної або іншої зброї масового знищення з метою знищення людей або навколишнього середовища» [2].

Біоцид близький за своєю природою до екоциду, з'явився в останні десятиліття як новий вид міжнародних злочинів. Порівняльний аналіз екоциду та біоциду показує, що останній є більш цілеспрямований, ніж екоцид. Практично про біоцид можна говорити як про застосування ядерної зброї, про атомну, водневу бомбу, які знищують все навколо, про нейтронну бомбу, яка знищує виключно людину або про цілеспрямовану проти людини хімічну зброю.

О. В. Івашенко зауважує про те, що «останнім часом виокремився такий самостійний міжнародний злочин як біоцид. Він є спрямованим безпосередньо не проти навколишнього природного середовища, а проти людини. Біоцид визначається як навмисне і масове знищення людей та інших живих істот, живої природи, живих організмів, біосфери за допомогою зброї масового знищення з метою досягнення воєнної переваги над противником і перемоги у збройному конфлікті. Не випадково джерелом біоциду є агресивна війна і збройні конфлікти, в процесі яких він може бути вчинений. Біоцид як міжнародний злочин потрібно відрізнити від злочинного забруднення навколишнього природного середовища. Ці злочини, насамперед, відрізняються за суб'єктами, адже накази про застосування біологічної зброї можуть виходити лише від керівників держави та вищих посадових осіб. Іншими є також і способи вчинення біоциду. Вони пов'язані із використанням такої військової техніки, яка призначена для масового знищення живої сили і завдання шкоди здоров'ю людей» [3, с. 20].

Таким чином, можна констатувати, що кримінально-правова політика Республіки Таджикистан в сфері протидії злочинам, що вчиняються із застосуванням ядерної зброї відповідає встановленим міжнародним стандартам та Концепції зовнішньої політики Республіки Таджикистан. Ефективність кримінально-правової політики Республіки Таджикистан повинна визначатися рівнем захищеності особи, суспільства і держави від загроз, які пов'язані зі злочинністю, а також якістю відновлення порушених приватних і публічних інтересів.



### Література:

1. Информация о выполнении Республикой Таджикистан Резолюции № 1540 (2004) Совета Безопасности ООН от 28 апреля 2004 г. – Исполнительный комитет СНГ. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.cis.minsk.by/page.php?id=18941>. – Название с экрана.
2. Уголовный кодекс Республики Таджикистан от 21 мая 1998 г. № 574 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http://www.online.zakon.kz/Document/?doc\\_id=30397325](http://www.online.zakon.kz/Document/?doc_id=30397325) – Название с экрана.
3. Іващенко В. О. Проблеми відповідальності за міжнародні злочини та злочини міжнародного характеру / В. О. Іващенко // Юридичний журнал. – 2005. – № 6. – С. 17-22.

## ПЕНІТЕНЦІАРНА СИСТЕМА ЄВРОПИ НА ПРИКЛАДІ НІМЕЧЧИНИ

**Заїка О. О.**

*студент III курсу юридичного факультету*

*Науковий керівник: Школа С. М.*

*кандидат юридичних наук,*

*доцент кафедри адміністративного і кримінального права*

*Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара*

*м. Дніпро, Україна*

Прикладом справжнього демократичного та європейського підходу до пенітенціарної системи є Німеччина. Історичний шлях держави підштовхнув її на особливий підхід до засуджених.

Основним поштовхом до сучасного вигляду пенітенціарної системи Німеччини є її об'єднання у 1990 р. Кримінальне законодавство Німеччини базується на Конституції 1949 р. та Кримінальному кодексі 1871 р. основою якого було Пруське кримінальне положення 1851 р. Під час реформування кримінального законодавства країни у ті роки було запропоновано понад 8 вдосконалень, але вони не всі були реалізовані в повній мірі [1, с. 53].

У період з 1933-1945 рр. у кримінальному законодавстві було багато значних змін, які буквально знищили буржуазно-демократичні поняття законодавства. Після поразки «фашистської германії» була відновлена редакція кримінального кодексу 1933 р. до змін цього ж року. Після постійних демократичних реформувальних кодексів його було видано у 1975 р. [1, с. 74].